

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2021. október 18.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2021. október 18. 8:00

Időtartam: 240 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Ossza be a 240 percet úgy, hogy minden feladatra legyen elég ideje!

Alaposan olvassa el a feladatokat, kérdéseket, szempontokat!

Bátran fogalmazzon önálló véleményt, ahol azt kéri a feladat!

**Írásait gondosan szerkessze meg, helyesírását ellenőrizze a szótárból, ha bizonytalan!
A költői-írói helyesírás átvétele saját szövegében nem hiba, ha az idézet szó szerinti és
idézőjelben van. Amennyiben az idézet jelöletlen és/vagy tartalmi idézet, akkor ügyeljen
arra, hogy *A magyar helyesírás szabályainak 12. kiadása* alapján írja az adott szót!**

Jegyzeteket, vázlatot készíthet, de ügyeljen, hogy azok elváljanak a kész fogalmazásoktól!

Ha a megoldott feladatokban javítani akar, akkor a javítani kívánt szót / szavakat húzza át, a helyesnek vélt szót / szavakat pedig írja le újra!

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szövegértési és nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor

Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget, és válaszoljon a kérdésekre!

Rába György: Csodálatos utazás. Egy toposz alakváltozatai (részletek)

1) [...] A romantikusok elvágyódása nem más, mint a tapasztalati világ, a valódi környezet kijavításának próbája, és nem „csodálatos utazás”.

Mikor mondhatjuk el, hogy a romantikus elvágyódás, a messzire álmodozás átvált a *csodálatos utazás* toposzába?

A jelenséget a fiatal Babits költészete szemlélteti. 1907-ben keletkezett verse a *Messze... messze...* Az ötletet Gautier *Mit beszélnek a fecskék?* című költeménye sugallta: a költöző madarak sorra számot adnak idegen városokról, ahová télen vándoroltak. A vándorutat Babits Fogarason tartott előadásában úgy jellemezte, hogy ez a romantikus ösztön régi történeteket, idegen országokat és népeket jár be képzeletben. Azaz a verset létrehívó belső forma sarkalatos ellentéte a kalandos helyváltogatásnak, még inkább a csodálatos utazásnak. Gyökere még a romantikus elvágyódás.

Igazi *csodálatos utazás* az 1912-ből származtatható *Atlantisz*. Tárnya képzeletbeli csodajárás egy tengermélyi világban, az elsüllyedt Atlantiszban. A víz alatti birodalmat Babits leírásában tapasztalat fölötti lények és jelenségek teszik csodálatossá: virágszerű állatok áloméletű nyiladozása, Medúza-tekintetű és fejlábú polip s főként egy holt meseváros szétpikkelyeződőtt, kikorhadt falai, szobrai, oszlopai, ahol sötét zugokban emberi csontok hevernek, miközben hullámok alakjában a halál mutatkozik még Aphrodité szobra körül is. [...] Az *Atlantisz* elképzelt birodalma, ahogy az alcím vallja, „egy világ, amely lemosdotta az életet”. Ez az értelmezés a *csodálatos utazás*on kívül még a *pokoljárás*, az Alvilágba szállás toposzával is rokonítja a verset. A Babits ecsetjével festett Atlantiszban a kalandozás a mesébe csap át, ezért csodálatos jelenésnek tarthatjuk, mint ahogy kötetbeli besorolása szerint is a *Képek és jelenések* ciklusban található. [...]

2) „*Mély éjeken hányszor nézlek, te Térkép*”: ez a nyitány hagyományos életképre vall. Léven *A szegény kisgyermek panasza*inak egyik tagverse, helyzetdal vagy szerepvers. Csakhogy óhatatlanul eszünkbe juttatja fölmenőjét: „*A kisdíák mereng mappán és tarka képen /s a Mindenség neki, mint lelke éhe tág.*” Baudelaire költeményének (*Az utazás*) az intonációja így, Tóth Árpád tolmácsolásában bizonyítja a rokonságot. Mégis mekkora a különbség! Poémájának születésekor Baudelaire úgy jellemezte alkotását, hogy megreszketteti a természetet és főként a haladás híveit. Baudelaire szánhatta versét haladásellenes pamfletnek, költői szemléltetése azonban a romantikus képzelet révén festői jelenetekben, képsorokban nyilatkozik meg. Kosztolányi kisgyermeké, ez a felnőtt tapasztalatok híján eszmélkedő agy saját félelmeivel, vágyaival tölti meg térkép fölötti világljárását, egy naiv lélek tudatának még árnyalatlan fogalmait. Ám ültében is utazik, és ha Baudelaire-rel ellentétben szükölködik is a helyi színeket izzító élményekben, csavargása mégis csodálatos: „*hipp-hopp valóra válnak a mesék*”: így magyarázza képzeletbeli kalandjait a fiúcska, Kosztolányi költői mása. Utazása csodálatos természetét a valóság és a naiv természethit ellentétének föloldása szabja meg. [...]

3) Tóth Árpád a zárt terekből: a mulatóból (*Orfeumi elégia*), ligetből (*A vén ligetben*), szobájából (*Légyott, Lámpafény*) eljut a Naprendszerbe. „*Elindultam a Marsba*” – írja Tóth

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Árpád, és magyarázza: „*Icsavartam / A gravitációt*”. Ennek az utazásnak a csodája korántsem parányi. *A Marson* című vers tárgya képzeletbeli űrutazás, mégpedig akkor, amikor ilyen vállalkozást még csak utópiának tartottak. De a vers elbeszélésével ellentétben a Marson még ma sem járt ember. Tóth Árpád számadása nem egyéb, mint a lelkiek, jelesül a világfájdalom kivetítése egy másik bolygóra. Tapasztalaton túli élmény, mondhatjuk rá ezt a paradoxont. Irodalomtörténeti megfogalmazással élve elszakadás a költői én dekoratív, leszűkített mozgásterétől, de nem lényegi önmagától, a tragikus önszemlélettől. Mindamellet más kicsengésű a befejezés fintora: a költő mintegy zárójelbe teszi a teljes kompozíciót a mélabúsan ironikus záróakkorddal: „*Szigetelő kesztyűim / Lehúztam csöndesen / És reggelre meghaltam / Egy villamos hegyen.*” Az űrbeli képzelt utazás bármily messzire jut, a kaland bármennyire csodálatos, mégis mentális¹ esemény. [...]

4) Tóth Árpád képzelt Mars-utazásával nagyjából egy időszakban Babits is elindul az űrbe. *A Hazám! a Nyugat* 1925. február 16-i számában jelent meg, így föltehetően az év elején keletkezett. A költői én a családi fészek életképéből indítja látományát, és csodálatos utazásának állomásai a szülőváros, a haza, Európa és a földgolyó, sőt azon is túl a kozmosz, hogy ugyanezen az útvonalon térjen vissza bölcsőhelyére. A képzeletben és legalább ennyire intenzíven lélekben megtett oda-vissza út a Babitsnak oly kedves nietzschei örök visszatérés alakváltozata. Ellentétben olyan korai csodálatos utazásával, mint az *Atlantisz*, a *Hazám!* számos motívuma a valóságos világot tükrözi, egyfelől a környezet érzékelhető, másfelől a földgolyó, majd az űr szabad szemmel észlelhetetlen és a vers terében csupa spirituális, mentális jelensége együtt olyan lelki kaland, melynek filozófiai hajtóanyaga van. A kompozíció többé nem a fantáziáló kíváncsiság terméke, hanem a tapasztalati tények, ideértve például Babits avignoni emlékképét is, valamint a teremtő bölcselet együttthatásában alakul remekké [...]

5) Kosztolányi ifjúkorától kezdve rendszeresen járt külföldön. Várható volt, hogy valamelyik utazása előbb-utóbb a csoda élményével ajándékozza meg. Ezt az élményt tolmácsolja egyik verses útirajza, a *Bologna*. A helyszín dicsőítését a lelkiállapot leírása készíti elő. „*Tűrhetetlen / vágy fogott el, hogy szaladjak, / kóboroljak, megfürödjek, / elmerüljek, elterüljek / az idegen életekben.*” A csodát Kosztolányi is javarészt magában hordja, ahogy ezt a följajzott hangulat érzékelteti, a megérkezés után is messzire ingerlő utazási láz. Kezdeti tapasztalata is expresszív fölhangoztságának tükrözi: „*Mindenünnen fény kiáltott, / fény sikoltott rám az úton / mint egy emlék, mint a múltból, / fény kiáltott, hogy megálljak, / fény kiáltott, hogy maradjak.*” [...] Kosztolányi önéletrajzi valóságú, lelkes mediterrán beszámolója és a szegény kisgyermek messziségbe sóvárgása közt első meggondolásra a különbség a tényleges idegenbe vetődés meg a képzeletbeli elkalandozás ellentétében áll. Nem kevésbé igaz, hogy a térkép tengere fölött merengő kisfiút a költő akkori mélylélektani érdeklődésével örökítette meg, míg Bologna éjszakai lüktetését: a diákok embersűrűségét, a lépten-nyomon fortyogó kávéfőzőket, a darált jégre csorranó hűsítőket és az utcaszerte zsvajgó csevegést az ábrázoló szemével leste meg, ám a hétköznapok ihletéhez a *Meztelenül* avantgárd színei csináltak kedvet. Mindamellet a világlátás ösztöne minden nemzedéktársánál erősebben élt Kosztolányiban. Karátson Endre föltáró értékű tanulmányban vezeti le az író alakmása, Esti Kornél uralkodó jellemvonását „par excellence utazó”² jelleméből. Ugyan a novella és az utazás mint epikus tárgy egymásnak

¹ mentális: az elmében létező, gondolati

² par excellence: kiváltképpen, elsősorban

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

születettségéből indul ki, de évről évre Kosztolányi utazási szenvedélyének természetét és szellemi élményét testvériesíti. E kettőnek az írói önarckép vonásait kirajzoló részleteit így idézi: „*A fiatalember, aki ott ül, az olasz könyvvel a kezében, voltaképpen ő is, meg nem is ő, mindenki lehet, akit akar, mert a folyamatos helyváltoztatással a helyzetek végtelen lehetőségébe jutott, holmi lelki álarcosbálba.*”

Forrás: Rába György 2008. Csodálatos utazás. Egy toposz alakváltozatai. In: Rába György (szerk.) *Az ünneptől a hétköznapi ünnepek felé.* Argumentum Kiadó, Budapest. 43–55.

Módszertanilag indokolható célból a feladathoz igazított szöveg.

1. Adja meg az 'utazás' szó három szinonimáját a szöveg alapján!

1 pont	
--------	--

2. Állapítsa meg az olvasott szöveg segítségével, hogy az alábbi versrészleteknek ki a szerzője, mi a mű címe! Ügyeljen a szerző nevének pontos helyesírására!

- a) „Nem tudott az éj aludni,
Annyi fény volt, annyi ember,
annyi lány és annyi ifjú,
ismeretlen ismerősök.”

Szerző: _____ **Cím:** _____

- b) „Fáztam. Nagy volt a csend, és
Körül a rozsdakék
Távolban újra láttam
Örökegy tengerét

Az Úrnek...”

Szerző: _____ **Cím:** _____

- c) „...és látok egy elsülyedt várost, félig leomolva, némát,
egy holt mesevárost kéken a víz remegő üvegén át.”

Szerző: _____ **Cím:** _____

- d) „Óh, mily nagy is a föld a lámpák fénykörében,
s ha már emlékezünk, mily kicsiny a világ!”

Szerző: _____ **Cím:** _____

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. Fejezze be úgy a megkezdett mondatokat a szöveg alapján, hogy az utazók szó a két mondatban más-más mondatrész legyen!

A romantikus *utazók*

a) _____

A csodálatos *utazók*

b) _____

2 pont

4. Állítsa ellentétpárba – akár idézetekkel, akár saját szavaival – az alábbi két Kosztolányi-idézet utazóját a szöveg 2. és 5. bekezdése alapján!

„Mély éjeken hányszor nézlek, te Térkép”	„Tűrhetetlen / vágy fogott el, hogy szaladjak, / kóboroljak, megfürödjek, / elmerüljek, elterüljek, / az idegen életekben”
←→	
	←→

2 pont

5. Az *Odüsszeia* a görög mitológia utazástörténetei közül való. Az úton levés metaforikus értelemben vett jelentései közül nevezzen meg kettőt, amelyek jellemzőek Odüsszeuszra!

- _____
- _____

2 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6. Az írók, költők már számtalanszor bizonyították, hogy képesek újraírni a homéroszi hagyományt. Támassza alá három állítással, hogy újabb értelmezési lehetőséget tartogat az alábbi versrészlet!

Kavafisz: *Második Odüsszeia* (részlet)

„A sóvárgás elfogta a tenger iránt.
Gyűlölte levegőjét a szárazföldnek.
Álmát zaklatták éjjelente
A napnyugat kísértetei.
Elfogta a nosztalgia
a hajóutak iránt, és a reggeli
érkezések iránt a partokra, ahová
- micsoda öröm!- először lépsz.
Télemakhosz gyöngédségét,
hűségét Pénelopénak, atyja öregségét,
a régi barátok, a nép,
az odaadó nép szeretetét,
és békességét és megnyugvását
Házának elúnta. S elmenekült.
Mikor pedig Ithaka partjai
fokról fokra elhalványultak előtte
és teljes vitorlázattal hajózott nyugat felé [...] érezte, hogy újra él...”

(Kavafisz: *Második Odüsszeia*)

- _____
- _____
- _____

3 pont

7. Berzsenyi Dániel *Osztályrészem* című művének első két versszaka az ifjúságból a férfikorba érkezés tényét rögzíti. Olvassa el a versrészletet, majd válaszoljon a kérdésekre!

Partra szállottam. Levonom vitorlám.
A szelek mérgét nemesen kiálltam.
Sok Charybdis közt, sok ezer veszélyben
Izzada orcám.

Béke már részem: lekötöm hajómat,
Semmi tündérkép soha fel nem oldja.
Oh te, elzárt hely, te fogadd öledbe
A heves ifjút!

a) Kitől kölcsönözte Berzsenyi a hajómetaforát? _____

1 pont

b) Milyen új jelentéssel gazdagodik az eredetihez képest a hajókép ebben a versben?

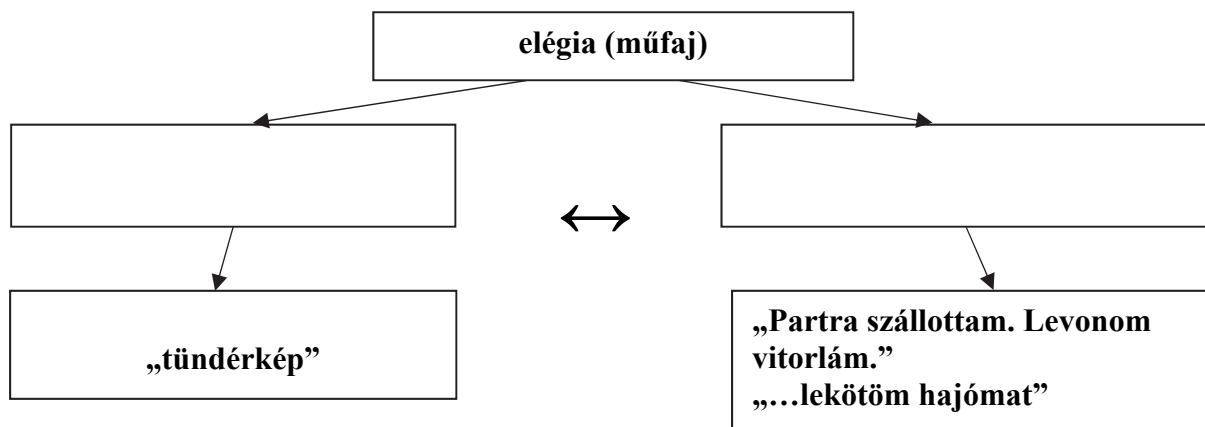
1 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

c) Melyik két azonos szerkezetű mondattal / tagmondattal nyomatékosítja ezt az új jelentést a költő?

1 pont

d) A 'tündérkép' metafora hogyan teszi lehetővé a vers elégiaként való olvasását? A táblázat kitöltésével válaszoljon! (Gondoljon a műfaj sajátosságaira!)

2 pont

8. Voltaire híres regényének, a *Candide*-nak a műfaját több műfaji alcsoportba is besorolhatjuk. Az alábbi részlet alapján igazolja, hogy a mű egyszerre próbatételes kalandregény, utaztató regény és tézisregény! Állítását támassza alá a szövegből vett egy-egy részlettel! Ügyeljen arra, hogy válaszában a műfaji sajátosságok és a példák egyaránt szerepeljenek!

„Minden esemény egyetlen láncsort alkot ezen a legeslegjobb világon; mert hisz ha nem rúgják fenéken, s nem ebrudalják ki egy szép kastélyból Kunigunda kisasszonyért, illetve szerelme miatt; ha nem gyötri meg az inkvizíció; ha nem járja be gyalog Amerikát; ha nem dőfi le az ifjú bárót, és ha nem veszíti el száz eldorádói juhocskáját, bizony nem ehetne itt befőtt cédrátot és pisztáciát.”

próbatételes kalandregény: _____

utaztató regény: _____

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

tézisregény: _____

3 pont	
--------	--

9. A labirintus az irodalom egyik sokszor feldolgozott ősképe, archetípusa. Egészítse ki a mondatokat úgy, hogy az Ön által megalkotott, 3-5 szóból álló tagmondat grammatikai alanya egy-egy irodalmi mű/mítosz megnevezett szereplője legyen! A létrehozott mondat tartalmában kapcsolódjon a kapott idézethez is! (A névelőt ne számítsa önálló szónak tagmondatában.)

a) A vándornak a labirintusban választania kell az elágazások, kereszteződések között éppen úgy, ahogy _____

„Oh, de mellyik nem közép itt?...

Vagy tán vége sincs az útnak,

Végtelenbe téved el,

S rajt' az élet úgy vesz el,

Mint mi képet jégre írnak?"

1 pont	
--------	--

b) _____, melynek segítségével

Théseus kijutott a labirintusból a bika megölése után.

„A könnyű hajó és a szelíd szelek elvitték Théseust a dicső Minos büszke székvárosába. Meglátta az athéni hőst a krétai királylány. [...] El sem mozdította vágyódó szemeit az ifjúról. [...] Titkon megegyezett az idegennel és egy gombolyagot adott neki.”

1 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

10. Ismerje fel az alábbi utazókat, vándorokat az alábbi szövegrészletek alapján, majd oldja meg a feladatokat!

Szövegrészletek	Utazó /vándor	Feladatok
<i>Minden</i> országot bejártam, <i>Minden</i> messze tartományt, S aki álmaimban él, A dicsőt, az égi szépet Semmi földön nem találtam.		Nevezze meg a dőlt betűvel írt szóismétlés fajtáját a versrészletből! _____
Még egyet sóhajtottam, aztán ásítottam. Úgy vigasztalódtam, ahogy tudtam. <i>Megállapítottam,</i> <i>hogy „küzdöttem és győztem”.</i> Elértem azt, amit lehetett. Vajon a villamosban ki érhet el többet egy kényelmes ablakülésnél? Tűnődve, szinte elégedetten gondoltam vissza borzasztó tusám egyes mozzanataira...		Nevezze meg pontosan a dőlt betűvel írt összetett mondat szerkezetét! _____ _____
Az emberélet útjának felén egy nagy sötétlő erdőbe jutottam, mivel az igaz utat nem lelém. Ó szörnyű elbeszélni, mi van ottan, s milyen e sűrű, kúsza, vad vadon: már rágondolva reszketek legottan.		Nevezze meg a műrészlet rímképletét és strófaszerkezetét! _____ _____
<i>Pihenni</i> már. – Nem, nem lehet: Vész és vihar hajt engemet, Alattam a föld nem szilárd, Fejem fölött kétélű bárd... Tovább! tovább!		Nevezze meg a dőlt betűvel írt szó szófaját! _____

8 pont

11. Kovács András Ferenc kortárs költő alábbi versrészlete megidézi egy olyan művet, amelyre Rába György szövege is utal.

*„Kék Portugálhon, bor hona!
Gitár, sikátor, orgona.
Napfény zenél, a szél ha fú.
Tömjén, spaletta, mélabú.”*

a) Melyik műről van szó? Adja meg a szerző teljes nevét és a mű címét!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

b) Egészítse ki az alábbi mondatot a fenti részletre vonatkozóan!

A pillanatképszerű, impresszionista látványt elsősorban a _____ stílus teremti meg.

2 pont	
--------	--

12. Válasszon az alábbi két [a) vagy b)] feladat közül! A választott feladat betűjelét karikázza be! Csak az egyik feladatot kell megoldania!

Utazni nemcsak térben, de időben is lehet.

a) Jellemezze Krúdy *Szindbád*jának időutazását három érdemi elemmel!

- _____
- _____
- _____

VAGY

b) Jellemezze *Az ember tragédiájának* időszerkezetét három érdemi elemmel!

- _____
- _____
- _____

3 pont	
--------	--

13. Értelmezze Rába György szövegének utolsó mondatát! Kifejtésében a kiemelt lényegi elemek közül kettőre mindenképpen térjen ki! Ügyeljen megfogalmazása nyelvi minőségére is!

„A fiatalember, aki ott ül, az olasz könyvvel a kezében, voltaképpen ő is, meg nem is ő, mindenki lehet, akit akar, mert a folyamatos helyváltoztatással a helyzetek végtelen lehetőségébe jutott, holmi lelki álarcosbálba.”

3 pont	
--------	--

40 pont	
---------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

MŰÉRTELMEZŐ SZÖVEG ALKOTÁSA

Olvassa el és értelmezze Mándy Iván (1918–1995) alábbi novelláját! Mutassa be, mi mindenben tér el *A szobában* című írás a klasszikus műfajtól! Térjen ki arra, hogyan alakulnak a novella tér – idő viszonyai! Vizsgálja meg, hogyan érvényesülnek a szereplői és elbeszélői nézőpontok a műben, és milyen nyelvi megoldásokkal él a narrátor annak érdekében, hogy kifejezze a hiányt mint létérzést!

Fogalmazása 400–800 szó terjedelmű legyen!

Mándy Iván: *A szobában*

Bent állt a szobában. Az éjszakai szobában. Félálomban bújt ki az ágyból. Magára kapta a frottírköpenyt, kisurrant a hálóból. Nesztelenül behúzta maga mögött az ajtót. És egyszerre csak odabent az ebédlőben.

A bútorok nem törődtek vele. Észrevették, de egyszerűen nem törődtek vele. Csak hadd ácsorogjon ott az ajtóban.

A holdfény átvilágított a függönyön. A szoba elmerült a csöndben és ebben a furcsa, fehér fényben.

A bútorok mozdulatlansága. Ahogy a székek körülveszik az ebédlőasztalt. Talán éppen megbeszéltek valamit. Megbeszélést tartottak. Az ebédlőasztal egy hírt közölt velük. A székek továbbadták a szekrénynek. A szekrény a nagy komódnak és a kis komódnak. Pusmogva tárgyaltak. De minden abbamaradt, ahogy ő belépett.

Mélységes hallgatás. Az asztal sértődöttsége. A székeké. Itt van! Még be merte ide tolni a képét!

A férfi a köpeny övét csavargatta. Egészen szorosra húzta, majd kioldotta. Egy hangra várt. Egy reccsenésre. A székeket nézte, ahogy kissé előredőlve ráhajolnak az asztalra. Lassan, szinte mozdulatlanul ráborulnak.

Tudják, hát persze hogy tudják!

Elindult az asztal körül. Megérintette az egyik szék hátát. Mintha magyarázkodni akarna. Vagy éppen mentegetőzni. Ide figyeljete! Ki tudja, mikor kerül sor arra... Még hónapokig itt maradhattok... talán egy fél évig is. És higgyétek el, nem én főztem ki ezt az egészset!

Azok oda se figyeltek. Rá se hederítettek, ahogy ott mászkált mögöttük. Nevetséges alak! Másra akarja kenni ezt az ügyet!

Körülöttük járkált. Végigsimított a vállukon. Egy váratlan mozdulattal hátrahúzta az egyik széket. Úgy ült mereven, mozdulatlanul. Hát akkor tessék! Beszélgessünk!

De azoknak semmi kedvük se volt az ilyesmihez.

Ő meg előrehajolt. Tenyerét rácsúsztatta az asztal lapjára.

– Az az igazság...

– Mi az igazság? Halljuk!

– ...hogymár régen el kellett volna adni benneteket!

Kimondta! Most aztán kimondta!

Úgy maradt előrehajolva. Végignézett a társaságon. A társaság tagjain.

Azok csak hallgattak. Talán várták a folytatást. Tessék! Most már csak pakoljon ki mindennel! Roskatag ócskaságok vagyunk! Semmi helyünk egy lakásban! Egy *jobb* lakásban!

A férfi beburkolózott a köpenyébe. Egy pillanatra maga felé fordította a szomszéd széket. Visszatolta. Megint csak végignézett a székeken. Mintha mindegyikre rá akarna ülni egy pillanatra, valamilyen félreértett tapintatból.

Egy árny hintázott a függönyön. Előrelendült. Belevetette magát a sötétbe.

Lélegzést lehetett hallani. Egyenletes, mély lélegzést. Halk, csúfondáros nevetést. Egy alig hallható hangot.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

– Nem kísérsz el! Engem nem kell elkísérni sehova!
Ki lehet ez? Egy kislány? Miféle kislány?
A férfi várt, figyelt. De a hang elhallgatott. Talán itt áll a háta mögött az a lány. Meg a többiek, akik elfoglalták az éjszakai szobát.
Elfoglalták?
Nevetséges. Mindig is az övék volt.
Közben egy férfihang. Mintha már nagyon régen beszélt volna, kissé panaszosan, szemrehányóan. – De hát mindig én kísértelek el Gizi nénihez! Amióta csak odajársz hegedülni. Én mutattalak be a Gizi néninek. – Szünet. – És azt se felejtsük el, hogy én beszéltelek rá erre az egészre. Soha eszedbe se jutott volna, hogy hegedülni tanulj! Mondd, hogy nem így volt?!
A többi izgatott suttogás.
Csönd. A várakozás csöndje. És megint az a csúfondáros nevetés. A lány mintha ágyban heverne. Egyik oldalról átfordul a másikra. Hasra fekszik. Párnáját paskolgatja. Belenevet a párnába. Soha többé nem kísérsz el sehova!
Hangok szálltak át a szobán.
Mintha egyszerre többen beszélnének. Szidnak valakit.
A férfi félig felemelkedett. Apát szidják! Hogy mindent eltékozolt! (Tékozolt... Istenem!) Soha semmit se lehetett rábízni. És még a holmiját is szétszórta.
Egy női hang. – Te mindent előhagytál! Szétdobáltál! A teásészét is otthagytad az asztalon! A parizerhéjakat!
Most már felállt. Belekapaszkodott a szék vállába. Ki ez a hang? Még csak nem is emlékeztet anya hangjára. Hát akkor? Miféle nő? Hogy került ide? És apa... leinti? Visszavág neki?
Apa meg se szólalt.
Egy másik női hang elfulladva. – Miért nem tudsz velem maradni? Miért kell mindig elmenned?
Csönd szállt a szobára. Az éjszaka végtelen szomorúsága. Ebből a csöndből tört fel egy férfihang.
– A te emlékeid nagyon is a múltban gyökereznek.
– A múltban! Miket tudsz mondani!
A többi már megint suttogás.
Ki ez a nő? Ki ez a férfi? És a többiek? Kik ülnek ennél az asztalnál?
Ott állt a székbe kapaszkodva. A keze végigsimított a szék hátán. Lecsúszott róla. Érezte, hogy a szék fellélegzik. Megkönnyebbül. A bútorok ingerültsége. Az az ellenséges ingerültség. Kiment a szobából.
Az ajtóból még visszafordult. Talán mondani akart valamit, vagy éppen csak elbúcsúzni.
– Fölösleges, uram! Teljesen fölösleges!
Ahogy behúzta maga mögött az ajtót, rákezdték.
– Micsoda képmutató alak!
– Egyáltalán mit akart itt?
– Talán még őt kell sajnálni!
– Sajnáltatja magát! Nagyon jó!
Bosszús, mogorva reccsenések.
Csönd. A bútorok csöndje.

(1980)

Szövegközlés: Mándy Iván: *A bútorok.* (1980) Magvető Kiadó, Budapest. 5–11.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	Elérhető pontszám	Elért pontszám
Tartalom	15	
Szövegszerkezet	5	
Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	10	
Összesen	30	

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

REFLEKTÁLÓ SZÖVEG ALKOTÁSA

HASZNÁLATI UTASÍTÁS

A mellékelt novellák rövidségük ellenére is teljes értékű írások. Előnyük, hogy az ember időt spórol velük; mert nem igényelnek hosszú hetekre-hónapokra terjedő figyelmet. Amíg a lágy tojás megfő, amíg a hívott szám (ha foglaltat jelez) jelentkezik, olvassunk el egy Egyperces Novellát.

Rossz közérzet, zaklatott idegállapot nem akadály. Olvashatjuk őket ülve és állva, szélben és esőben vagy túlsúfolt autóbuszon közlekedve. A legtöbbször járkálás közben is élvezhető!

Fontos, hogy a címekre ügyeljünk. A szerző rövidségre törekedett, nem adhatott hát semmitmondó fölíratokat. Mielőtt villamosra szállnánk, megnézzük, milyen jelzésű a kocsis. E novelláknak éppoly fontos tartozékuk a címe.

Ez persze nem azt jelenti, hogy elég csupán a fölíratokat olvasgatni. Előbb a cím, aztán a szöveg: ez az egyetlen helyes használati mód.

Figyelem!

Aki valamit nem ért, olvassa el újra a kérdéses írást. Ha így sem érti, akkor a novellában a hiba. Nincsenek buta emberek, csak rossz Egypercesek!

Forrás:

Örkény István 1968. Használati utasítás. In: Örkény István 1968. *Válogatott egyperces novellák*
<http://mek.niif.hu/06300/06345/06345.htm#1>

„Sok vagy kevés: az irodalomban rendszerint értelmetlen szavak. Terjedelmes műveket érezhetünk rövidnek, és egy húszsoros verset terjengősnek. A műveknek egyedül a minősége érvényes.

Szent János Evangéliuma nem rövidebb a Háború és békénél, s a Háború és béke nem hosszabb egy Shakespeare-sonettnél.”

Forrás:

Pilinszky János: *Költői hitvallás* (Bözsöny Ferenc) /részlet/ [Hangfelvétel; Magyar Rádió, 1965. október 17.]
https://konyvtar.dia.hu/html/muvek/PILINSZKY/pilinszky00989/pilinszky00990b/pilinszky00990b.html?fbclid=IwAR1RXui1ULP2jT3rNTM0IxxkZBhbAwGSi5C4fluk_3y1oi2df6dfRaeTBvSs

Mit gondol: a „sok” és a „keves” valóban értelmezhetetlen szavak lennének az irodalomban? Mérhető-k-e percekben, oldalakban az irodalmi alkotások? Álláspontját támassza alá legalább három irodalmi példával! Ön szerint van-e kapcsolat a szépirodalmi művek esetében a tartalom, a minőség és a terjedelem között? Fogalmazásában utaljon a fenti szövegek közlések legalább egyikére!

Megoldása összesen 150–450 szó terjedelmű legyen!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	Elérhető pontszám	Elért pontszám
Tartalom	5	
Problémaérzékenység	5	
Gondolatmenet	5	
Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	5	
Összesen	20	

Helyesírás	Hibapontok száma a teljes dolgozatban	
	Vizsgapontok	

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		pontszám	
		Maximális	Elért
I. Szövegértési és nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor		40	
II. Szövegalkotási feladatok	Műértelmező szöveg	Tartalom	15
		Szövegszerkezet	5
		Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	10
		Összesen	30
	Reflektáló szöveg	Tartalom	5
		Problémaérzékenység	5
		Gondolatmenet	5
		Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	5
		Összesen	20
Helyesírás		8	
Íráskép		2	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

_____ dátum

_____ javító tanár

		pontszáma egész számra kerekítve	
		elért	programba beírt
I. Szövegértési és nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor			
II. Szövegalkotási feladatok	Műértelmező szöveg		
	Reflektáló szöveg		
Helyesírás			
Íráskép			

_____ dátum

_____ dátum

_____ javító tanár

_____ jegyző